DE CURAÇAOSCHE MUNTSPECIËN

DOOR

W. M. HOYER

De hoofdzilvermunt op Curaçao was de *Patientje* (eigenlijk *Patinkos*, de Portugeesche naam voor Spaansche matten), de oude gemunte Spaansche pilaardaalder, hebbende op Curaçao een koers van f 2.50 Ned. Cour. De *Peso* was oorspronkelijk f 1.66 $\frac{2}{3}$ Ned.; drie pesos maakten twee daalders. Er was een verschil tusschen de gewone peso, ter waarde van 8 realen (f 2.—), en de volle peso, die 10 realen (f 2.50) gold. De gewone peso was op Curaçao de gewone rekenwaarde en stond bekend onder den naam van „peso van achten”, d.w.z. van 8 realen. De peso van achten was geen munt, doch gemakkelijks halve of uit gewoonte werden de boeken in pesos, realen en stuivers gehouden, de peso op 8 realen en de reaal op zes stuiver gerekend. Als de *Reaal* deed gewoonlijk dienst de Deensche schelling; 8 dezer maakten de ingebeelde munt *Patakos* uit. Stuivers of plakies waren zoowel de oude Deensche 2 skellings, als oude Fransche deux-sous en oude Duitsche en Pruissche stubersstukjes.

De gouden munten, welke op het eiland in omloop waren, waren de Spaansche dubloenen of kwadрупels en de Portugeesche Johannissen. De gouden Spaansche dubloen of kwadрупel werd in 1801 door het gouvernement tot de waarde van 16 patientje of 24 pesos van achten gekeurd en aanbevolen, alhoewel de wezenlijke waarde van deze munt niet meer dan 19 $\frac{1}{2}$ pesos bedroeg.

De gouden Johannis, een Portugeesche munt, fijner van alloy dan de kwadрупels, was van onheugelijke tijden af de hoofdmunt op het eiland geweest. Deszelfs gangbare waarde was 90 realen of 11 $\frac{1}{4}$ pesos ($\pm$ f 18.—), doch in het jaar 1792 werd door de Amerikanen een lichtere soort, echter van zuiver goud, gelijk men zegt te Manchester nagmaakt, hier ingevoerd. Het namaaksel was zoo gelijkend, dat men het bedrog slechts door den aanzienlijken invoer ontdekte. Dit schandelijk bedrog duurde voort, totdat er ongeveer 30.000 stuks van deze vervalschte

muntspiecie op Curaçao circuleerden en de goede muntspiciën naar het buitenland gevoerd waren. Het gouvernement vaardigde daarop eene publicatie uit, om deze Johannissen als volwichtig te ontvangen, mits zij gestempeld waren met het merk G I H, de beginletters van den naam van den goudsmid *Godhele Israel Hoyer*, en alle, die later met minder of van hetzelfde gewicht mochten ingevoerd worden, naar de waarde van derzelver gewicht.

Dit middel verhinderde echter de voortgang der vervalsching en den invoer niet, want ook het stempel werd alras nagemaakt. Ten tijde van gouverneur J. R. Lauffer (1796) bedroeg de massa 30.059 stuks, welke $7\frac{1}{4}$, tot hoogstens $8\frac{1}{2}$, engelsen gewicht hadden, terwijl er eenige waren, die niet meer dan $4\frac{1}{2}$ à 5 engelsen wogen of vermengd waren met onedele metalen.

In 1798 werden eenige van de uitgevers en verspreiders van de valsche Johannissen betrapt, en in het begin van 1800 veroordeeld. De twee voornaamsten werden veroordeeld om met een koord om den hals onder den galg ten toon gesteld te worden, en voorts voor den tijd van vijftig jaren in de gevangenis te worden „bewaard, en met zwaren arbeid ten behoeve van den Lande hun onderhoud te gewinnen”.

Het schandelijk bedrijf bleef voortduren en het gouvernement was in 1815 verplicht weder eene oproeping tot inlevering te doen, waarbij bleek, dat er onder de 30.795 Johannissen 4.475 nieuwe van slechter alloi waren.

Uithoofde van de geringe hoeveelheid klein geld in omloop had de gouverneur J. R. Lauffer in het jaar 1798 7000 Spaansche daalders in vier gelijke deelen laten kappen, welke driekantjes of guillotines werden genoemd, en tegen f 0.50 Ned. uitgegeven. In het jaar 1814 onder het Engelsch gouvernement werden nog 8000 daalders in vijven gekapt. Vele van de driekantjes waren later niet grooter dan de $\frac{1}{8}$ mat, die door een muntvervalscher op het eiland Sint Thomas op groote schaal hier in omloop werd gebracht.

De eigenaars der vierendeelen van 1798 werden opgeroepen en door stempeling hun munten tot de waarde van $3\frac{1}{2}$ reaal gebracht. De winst, hieruit voortspruitende, ten bedrage van Ps. 4567-4- besteedde het gouvernement om de Ps. 2285-6- papieren geld, door den gouverneur Changuion in omloop gebracht, dat gemakkelijk nagemaakt werd, in te koopen en te vernietigen; de rest kwam in 's lands kas. In 1826 werden de vierendeelen van 1798 ingetrokken.

Om verder in het groote gebrek aan klein geld te voorzien

werden in 1821 7500 pesos aan zilveren schellingen of realen, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika gemunt, in omloop gebracht tegen 6 stuivers Cur. Cour. In de tweede helft van 1822 werden 360.000 nieuwe stuivers, eveneens in Noord-Amerika aangemunt, in omloop gebracht tegen $2\frac{1}{2}$ cent.

Volgens Koninklijk Besluit van den 10den Mei 1826 werd het Nederlandsch muntstelsel op Curaçao in werking gebracht, zoodat de Nederlandsche gulden met zijn onderdeelen en koperstukken de standpenning werd; echter rekent men nog veelal naar de oude muntspiciën, en vreemde zilveren en gouden munten zijn in omloop gebleven.

Voorts werden ook gangbaar verklaard: de vijfde deelen van de Spaansche daalder tegen f 0.50, de Curaçaosche stuiver tegen $2\frac{1}{2}$ cent, de Spaansche pilaardaalder tegen f 2.50 N.C., de gouden en zilveren munten, die in eene vaste verhouding tot de Spaansche pilaardaalder stonden, en de oude alhier in 1823 gestempelde Portugeesche Johannissen.

Toen baron van Raders gezaghebber van Curaçao was, liet hij, omdat er gebrek aan kleine muntspiciën was, 6000 Ned. gulden in vier deelen kappen en met den stempel C voorzien, terwijl bij Publicaties van den 8sten Juni 1838 werd bepaald, dat elk zoodanig gekapt vierdedeel van de Ned. gulden tegen de waarde van 25 cts. in omloop gebracht en in de kolonie gangbaar zou zijn.

Bij Koninklijk besluit van den 1sten Februari 1854 werd de koers van de 5 francstukken op f 2.35 N.C., die van de Spaansche pilaardaalders op f 2.50 bepaald.

In 1880 verkregen een drietal inwoners het recht Curaçaosche stuivers te doen aanmunten. Aanvankelijk werden ze voor $2\frac{1}{2}$ cent en later voor 1 cent uitgegeven. Aan den eenen kant vertoonden zij het opschrift 1 stuiver, terwijl de andere zijde prijkte met de voorletters van de namen der gerechtigden J × Co. (Jesurun & Co.), L × C. (Leon V. Leyba & Co.), J. J. N. (J. J. Naar). Zij werden in 1885 ingetrokken.

Ondanks een en ander was de Spaansche pilaardaalder met haar onderdeelen het belangrijkste betaalmiddel gebleven. Dit leverde groote nadeelen op, toen de waarde van het zilver begon te dalen. In den handel wist men de nadeelen daarvan wel goeddeels te ontgaan. Men behielp zich daar zooveel mogelijk met vreemde gouden munt en betaalde daarvoor zelfs een premie. De mindere man echter liep groot gevaar, doordat het gebruik van minderwaardig geld niet te vermijden was, en men trachtte zich daarom op andere wijze te behelpen. De bestaande clubs of sociëteiten

te Willemstad gaven bons uit, die als pasmunt werden gebezigd. Later (in 1892) hebben particuliere kooplieden (S. E. L. Maduro & Sons; Rivas, Fenhson & Co.; Jones & Borchert; Meyer & Aranjo; Wed. W. P. Maal) dit voorbeeld gevolgd door bons ten waarde van *f* 2.50, *f* 1.00, 50 cts en 25 cts in omloop te brengen, die eerst door de invoering van de Curaçaosche Muntwet in 1901 zijn verdwenen.

In het begin van 1896 begon de handel te weigeren de pilaar-daalders, waarvan de voorraad voortdurend aangroeide, voor meer dan *f* 1.50 in betaling te nemen. Het gevolg daarvan was, dat de muntstukken zooveel mogelijk in de Koloniale kas werden gespuid, alwaar ze voor den getarifeerden koers van *f* 2.50 moesten worden aanvaard.

Na verkregen Koninklijke machtiging verlaagde gouverneur Barge toen de koers der matten tot *f* 1.40, en in 1897 moest de koers tot *f* 1.00 worden gebracht.

De wet van het muntwezen trad op 1 Augustus 1901 in werking; de gulden Cur. Cour. werd afgeschaft en vervangen door den gulden Ned. Cour. De verhouding tusschen de twee waarden werd bepaald op 0.94 : 1, een afzonderlijke Curaçaosche zilverpasmunt werd ingevoerd van *f* 0.25 en *f* 0.10, en de gangbaar verklaarde gouden munten werden tegen de volgende vastgestelde koersen getarifeerd: een dubbele gouden Eagle *f* 49.—, een dubloen *f* 38.65, een Engelsche Sovereign *f* 12.—, een 20 francstuk en een 20 bolivarstuk *f* 9.40.